

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

skaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem zbornišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnina.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Ekopisti se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ornatis se plačuje od navadne vratice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenski poslanci zopet pri ministrih.

Celih 6 let moledvamo Slovenci za djansko izpeljavo v 19. članu postave od 21. dec. 1867 zajamčenih nam narodnih pravic. Toda uspeha ni. Naši državni poslanci pomagajo ministerstvu grof Taaffejevemu večino v državnem zboru ohraniti; slednji je celo nekaj resolucij sklenol, a nihče jih ne izvede. Ta jalovost političnega delovanja očividno boli tudi naše državne poslance. Sklenejo še toraj enkrat poskusiti.

Novine nam poročajo da so pod vodstvom grofa Hohenwarta slovenski poslanci dne 30. januarja šli k ministru Konradu ter mu izročili spomenico. V njej se pritožujejo zoper nedostatke pri ljudskih šolah posebno na Koroškem in Primorji. Zastran srednjih šol zahtevajo izpeljavo resolucije od leta 1880, da se na 4 nižjih razredih v gimnazijah v Mariboru, Celji, Gorici in Trstu priredijo slovenske, v Pazinu pa hrvatske paralelke uže za leto 1885/6. Dalje, naj se prihodnji slovenski učitelji na učiteljski v Mariboru in Celoveci v tistem jeziku poučujejo, v katerem bodo sami kedaj deco poučevali, namreč v slovenskem. Naposled, da se na graškem vseučilišču za prihodnje sodnike in uradnike na Slovenskem o najpotrebnejših pravoznanskih rečeh razlaga tudi slovenski.

Vsi poslanci, zlasti grof Hohenwart, so zagovarjali spomenico, katero je dr. Poklukar v imenu vseh izročil ministru. Ta je odgovoril, da hoče reč prevdarjati ali „in Erwägung ziehen.“

Isti dan pa je bilo posvetovanje v budgetnem ali proračunskem odboru, koliko denarjev se naj dovoli za srednje šole. Slovenski poslanec dr. Tonkli vpraša ministra Konrada, zakaj ni dotične resolucije izpeljal zastran slovenskih paralelk? Minister mu odgovori: zato ne, ker prvič resolucije predaleč segajo, drugič štajerski in koroški šolski sveti in deželni zbori ne zahtevajo, da bi se slovenski pouče-

valo, tretjič v Istriji so vsi zoper slovenščino in hrvaščino, četrtič Goriški deželni zbor slovenščine ni več tirjal, in petič so se Dunajski in Graški vseučiliščni profesorji pritožili, da kranjski dijaki premalo nemški znajo.

Dr. Tonkli odvrne ministru: „On sicer ni ugodnega odgovora pričakoval, vendar pa tudi takšnega ne, ki toliko nasprotuje pohlevnim tirjatvam Slovencev utemeljenim v 19. členu osnovnih pravic. Da se nekaj slovenski v gimnazijah vidi, to potrebo je spoznal budgetni odbor, tržavni zbor, veliko stotin prošelj iz Štajerskega in Kranjskega, in tudi goriški deželni zbor. Sklicavanje na Dunajske in Graško profesorje pa je neumestno, kajti iz Kranjskega še tem niti takšni dijaki došli niso, kateri bi se kaj v slovenskem jeziku bili poučevali, ti še niti v višjo gimnazijo niso prestopili, kamoli v vseučilišče. Zatorej smatra dr. Tonkli izgovore ministrove neutemeljene in zahteva iz nova da Slovincem ustreže v šolskem letu 1885/6.“

Drugi den bila je v budgetnem odboru obravnava o ljudskih šolah. Dr. Tonkli vpraša: zakaj se v Mariboru na učiteljski še zmiraj prihodnji učitelji slovenske dece v glavnih predmetih ne poučujejo slovenski, vkljub dotičnej resoluciji državnega zbora? Namesto ministra, ki ni bil navzoč, odgovoril je sekcijski načelnik in ministerski uradnik Fiedler: zato ne, ker je zraven slovenskih pripravnikov tudi še nekaj nemških.

Ta odgovor je pa slovenske poslance razjaril in so šli 5. februarja k predsedniku ministerstva, grofu Taaffeju, in se pritožili v spomenici mu izročenej. Grof Taaffe je obečal, zastran tega govoriti z ministrom Konradom!

Povrnitev doneskov za francosko vojsko leta 1809 v Savinjski dolini.

II. Kolikor sem poizvedeti mogel, totih 10.815 fl. še do današnjega dneva ni plačanih

in treba se je po razglasu deželnega odbora zglasiti za tote denarje pri deželni blagajnici v Gradei do 30. junija (kresnika) 1885. Zglasiti se pa bi morale razen Petrovske občine, ki je to že storila, še Grižka, Žavska in Šent-Peterska občina. Kdor želi še kakega pojasnila, rad mu postrežem po svojej moči.

V Novem Celji se z imenovanimi denarji ni godilo redovito. Dne 2. majnika 1838 so povedali zastopniki sosesek v grajščini, da jim je pred nekimi leti tedajni oskrbnik (verwalter) Šabac naznanil, da ima grajščina v svojih rokah za nje (kmete) 22.000 fl. šajna, in da bi bil razen tega nek gospod direktor pl. Leuzendorf (ki je menda svoje ime imel od Levca, — Leuzendorf = Levska ves, — ki pa morebiti ima svoje ime od posestva zraven vesi, ki je zdaj doktorja Bezzé-ja in kateremu nekateri pravijo „Thiergarten“ = Löwengarten = Levec, nemški Löwendorf, skrajšano Lendorf) — da je tedaj Leuzendorf prodal za kmete namenjenih obligacij za 1500 fl. srebra. Tako so kmetje že tedaj tirjali gori imenovane denarje. Ko so pa preiskali kaso, našli so z vsem vkup dolžnih pisem samo za 9559 fl. 40 kr. šajna ali 4015 fl. 54 kr. av. velj.

Leta 1838 so torej imeli v Novem Celji namesto 10.815 fl. samo 4015 fl. 54 kr., torej je manjkalo tedaj po sedajnem denarji 6799 fl. 40 kr. Za onih 4015 fl. 54 kr. pa še tudi, kolikor vemo, še nikdo ni videl groša.

Rekli so, da se mora tedaj že izgubljeni denar iskati iz mase grofa Gaisrucka, kateri se je popolnoma zgospodaril in je prišel v konkurs.

Ne vé se, ali se je iz konkursne mase grofa Gaisrucka kaj dobilo in tudi ne vemo, koliko in sploh ako se bo dalo zdaj kaj dobiti. Gre pa vendar najmanj za 4015 fl. in občine naj se za svojo pravico potegnejo.

Iz pisma, katero je imel Jožef Pešec, sem tudi videl, da je Grižka fara („Pfarrgemeinde Greis“) k francoski kontribuciji, to je k temu, kar so francoski vojaki tirjali, doplačala po izkazu okrožnouradnega potrdila od 4. prosinca 1806 št. 278 v denarjih 460 fl. v tedajnih bankovcih (Bankozettel). Ako še ta denar ni povrnen ali izgubljen, tedaj bi Grižka fara imela od gornje vsote dobiti 46 fl. a v., ker po zdajšnji postavi bodo dali za 100 fl. banknih listov 10 fl. av. velj.

Od cerkev pa bi imeli dobiti: Šent Peterška farna cerkev 2 fl., Grižka farna cerkev 2 fl., podružnica sv. Neže v Libojah 1 fl. in Pletrovska cerkev 1 fl., ker so iz cerkvenega premoženja doplačevale po 20 fl. oziroma 10 fl. v banknih listih.

Notar Baš v Celji.

Gospodarske stvari.

Gruške obcestnice.

II. 7. Gruška reženka. (Rockeneier-Birne). Je srednje debelosti, okrogla in izvrstna gospodarstvena gruška. Na tako zvani Gorski cesti, ob Nekarju in v Odinovem lesu jo radi in pogosto sadijo in posebno za sušenje in tolklo rabijo. Delajo iz teh grušek tudi gruševi močnik (latverga). Trpi do srede oktobra in se meca. Drevo je srednje velikosti obilno rodi in je posebno vstvarjeno za nasade ob cestah in na polji v mrzlejših krajih.

8. Gruška krisorepka. (Rattenschwanz). Trpi do oktobra. Je drobna podolgovata in v gospodarstvu za krlje in tolklo sposobna gruška. Ta gruška se posebno ob Nekarju in v Renskem palatinatu pogosto sadi in na polji in ob cestah prospeva.

9. Zelena moštница. (Grüne Mostbirne.) Je zelo koristna gospodarstvena gruška, ki daje najizvrstnejše ovočno vino, pa tudi za sušilnico je dobra. Drži se do novembra. Drevo je do skrajnosti rodovitno, doseže visoko starost, postane zelo močno drevo in prospeva po najviših hribih v Odinovem lesu in na Virtemberškem. Ta gruška je prava nemška narodna sorta, ki je po celem Odinovem lesu, ob Nekarju, okoli Tibingov in Stutgarta sploh znana in razširjena, kjer se ne redkokrat drevesa po 100 in 150 let stara nahajajo in sicer v najrodovitnejšem stanu. Kot obcestno drevo v mrzlejših krajih zasluži vso priporočbo.

10. Gruška lokovica. (Bogenäckerin). Srednje velika pa izvrstna moštna gruška, ki je okoli Tibingov in Hohenhajma razširjena. Drži se do decembra. Drevo ostane majhno, je do skrajnosti rodovitno in prospeva izvrstno v mrzlih krajih.

11. Gruška Harigelka. (Harigelsbirne). Je drobna, roda moštница, za manj miło podnebje vstvarjena. Drži se do novembra.

12. Gruška volkulja. (Wolfsbirne). Je drobna, široko okrogla, britka gruška, ki daje izvrsten mošt in za mrzle kraje posebno priporoče vredna. Drži se do oktobra. Drevo vzraste zelo visoko in doseže visoko starost.

13. Gruška filipovka. (Brühlbirne). Drži se po oktobra. Je drobna, roda pa dobra moštница, ki je z ozirom na podnebje za neprijazne kraje.

14. Gruška Bavarka. (Senfbirne). Sad je droben, rod in se do novembra drži. Rabi se po Odinovem lesu, pri Velikem Botvaru in na Virtemberškem, kjer je sploh znana in razširjena, za tolklo, sušenje in za gruševi močnik ali latvergo in je za imenovane namene posebnega priporočila vredna, zlasti po mrzlih krajih, ker drevo celo po višavah Odinovega